

Skole og samfund 1/7-79 til 30/6-80

Af ELLEN NØRGAARD

FOLKESKOLEN

Folkeskolen har i det forløbne år været bedre mediestof end nogensinde, og både dens vilkår, dens opgave, dens indhold og dens resultater er blevet kommenteret og diskuteret i både den landsdækkende og den lokale presse. Der gik i skoleåret 1979-80 740.000 elever i denne skole, børnehaveklasserne iberegnet, Jyllandsposten 19/4. Børnetallet er dalende, dette oplyses centralt – fra UM (undervisningsministeren) i Politiken 16/1, som samtidig oplyser, at skolens udvikling derfor bliver vanskelig at styre, dette oplyses også fra mange kommuner f.eks. Frederikshavn Avis 13/3.

Børnetallet falder ikke lige meget i alle dele af landet, det falder mest i hovedstadsområdet; ifølge Politiken 27/7 vil dette medføre et bedre skolemiljø, tosporede skoler og ingen vandreklasser. I København vil det imidlertid også medføre, at skoler bliver lukket, hvad både forældre og fælleslevrådet protesterer imod, Politiken 18/12. Det faldende børnetal vil desuden få betydning for lærerbeholdet, der vil i 1990 være 113.000 færre børn og 23.000 flere lærere i Danmark, og dette vil føre til ledighed blandt lærerne, Jyllandsposten 27/2.

Det koster ifølge Kristeligt Dagblad 23/11 og Aktuelt 4/1 10 milliarder kr. at holde de ca. 740.000 børn i skole eller ca. 13.000 pr. elev. De 740.000 har meget forskellige skoleforhold, en elev koster ca. 10.000 kr. pr. år i Hirtshals og 20.000 i Gentofte. Forskellene der først og fremmest skyldes de forskellige lærerskematimeforbrug, behandles i Vendsyssel Tidende 24/11. De to kommuner har henholdsvis de laveste og højeste bevilninger til skolevæsenet. Oplysningerne henter aviserne fra en publikation, udsendt af Undervisningsministeriet i 1979, Nøgletal for de kommunale skolevæsener. Oplysningerne blev kommenteret i langt de fleste aviser og navnlig i dem, der udkommer i de kommuner, der er omtalt.

Ifølge oplysninger fra mange kommuner er samlæsning nu ved at blive indført f.eks. i Thisted, Thisted Dagblad 19/3, i Roskilde, Roskilde Tidende 12/4, i Odense, i Århus i 80% af klasserne, Aarhus Stiftstidende 16/11, og ifølge Albertslundposten er Albertslund den første danske kommune, der har indført 9-årig enhedsskole, 16/4. Poul Erik Jensen fra DPI mener, at vi om fem, seks år har enhedsskole i Danmark, Jyllandsposten 28/3. Fra nogle få kommuner kommer imidlertid modsatte meldinger, i Osted ønsker forældrene, at eleverne skal deles, Roskilde Tidende 20/11, og ifølge Fyns Amts Avis går »enhedsskolen udenom« Nyborg, 23/1.

Ifølge Berlingske Tidende har et skoleforløb fra 1.-10. klasse 1560 færre timer i 1960 end i 1975. Regnes timerreduktionen med, bliver antallet 2.420. Avisen mener imidlertid ikke, at resultaterne derfor er ringere. De lader sig simpelthen vanskeligt sammenligne, bl.a. fordi klassekvotienten er blevet lavere, og skolen har fået nye opgaver, 12/8.

I juli opstod der debat om folkeskolens afgangsprøver. De nye prøveformer er nu

gennemført for første gang, og denne eksamensform skaber pres og kaos, Aktuelt 5/7 og Aalborg Stiftstidende 6/7. Lærerne udtaler til Politiken 9/7, at de vil have afskaffet 9. klasse prøven, fordi elevernes videre uddannelse er fastlagt til to måneder inden de afholdes, og formanden for Danmarks Skolelederforening, H. E. Frank Hansen udtaler til Aarhus Stiftstidende at 9. klasse prøverne er tidsspilte. Ifølge Socialistisk Dagblad vil ministeriet overveje 9. klasse prøven, 8/8. Spørgsmålet, om prøvernes omkostninger og om hvorvidt de står mål med politikernes intentioner, drøftes i f.eks. Aarhus Stiftstidende 5/8 og Dagbladet Ringsted 13/8.

Berlingske Tidende kunne 28/7 oplyse, at folkeskolens resultater langt fra var, hvad de burde være, de indkaldte soldater kan ikke læse. Ifølge militærpsykologisk tjeneste er dette mere end en fordobling på de sidste fire år. Kristeligt Dagblad påpeger i en leder samme dag, at disse tal svarer til oplysningerne fra de erhvervsfaglige skoler, og citerer lærere, som siger, at de ikke har tid til at tage sig af elever med læsevanskeligheder. Rapporten bør give anledning til en undersøgelse af folkeskolens undervisning.

Ved det nye skoleårs begyndelse udtaler UM, Politiken 7/8, at hun i det nye skoleår vil fremsætte et lovforslag for de 16-19 åriges uddannelsesforløb, at børnehaveklasserne fra dette skoleår bliver oprettet i alle kommuner, og at spørgsmålet om skolepasningsordninger presser på. Hun vil gerne fremsætte et forslag, der er heldigere udformet end det foregående. Desuden er lærernes arbejdsvilkår belastende. Hvis den igangværende undersøgelse viser, at arbejdsopgaverne er i modstrid med fordelingen af tjenestetid, må dette laves om. Ved DLF kongres udtaler hun, at hun vil opfordre til modangreb på mistilliden over for folkeskolen. Og regeringen er ikke indstillet på at foreslå ændringer af folkeskoleområdet. Socialdemokratiets mål om at afskaffe prøver og karakterer vil ikke blive søgt gennemført foreløbig, Information 31/10. Venstre og Kristeligt Folkeparti udtaler imidlertid, at fredningen af skolelovsforliget fra 1975 er forbi, og skoleloven nu kan ændres, Kristeligt Dagblad 5/10, for Venstres vedkommende er det dog kun tale om enkeltheder, Berlingske Tidende 20/10.

Formanden for Arbejderbevægelsens Skolekontaktudvalg, Preben Sørensen, udtaler ved skoleårets begyndelse, at der må skabes ro om folkeskolen. Denne udtalelse er hyppigst citeret i landets aviser, f.eks. i Horsens Folkeblad 23/8, Fyns Tidende 23/8 og Slagelse Tidende 21/8.

Roen lader dog vente på sig. Folkeskolen blev i det følgende skoleår hårdt kritiseret fra flere sider. Aarhus Stiftstidende erklærer 13/8, at folkeskolen vil blive en slagmark p.g.a. DLFs aktioner og de vanskelige forhold for skole/hjem-samarbejde. Formanden for folkeskolens forsøgsråd hævder i Politiken, at problemerne i folkeskolen ikke bliver løst, men fører til særordninger. Han mener også, at mange flere 8.-9. klasser forlader folkeskolen, end de ansøgninger der når ministeriet. Ved DLHs årsfest siger Kaj Spelling, at folkeskolen ikke fremmer elevernes alsidige udvikling, det er derimod abstrakte og sproglige evner, der giver status, Information 21/11. En undersøgelse blandt skole-nævnsmedlemmerne i Ålborg viser, at 74% af disse går ind for disciplin i skolen, og 63% mener, at eksamen er en nødvendighed. Og Berlingske Tidende kommenterer en undersøgelse, foretaget af DPI, der viser, at forældre mener, at børnene i skolen skal lære korrekt stavning. Dette prioriteres højere end evnen til at udtrykke sig mundtligt og skriftligt, 28/11. Information refererer Erhard Jacobsen, hvis parti har opnået at skræmme skolelærerne, 12/11. CD vil gerne ændre folkeskoleloven, Aalborg Stiftsti-

dende 9/11. En forældre, Hanne Lysen, kritiserer skarpt folkeskolen; hun opfordrer til oprør, vil danne en ny forældresammenslutning og har telefontid på Ekstrabladet, f.eks. denne avis 27/11.

Spørgsmålet om skolens disciplinkrise behandles i forskellige sammenhænge, både i debatform, f.eks. i Djursland 4/2, i Fyns Stiftstidende 10/5 og Vendsyssel Tidende 9/5, og i sammenhæng med disciplinkonflikter ved en skole i Ry, Aarhus Stiftstidende 18 og 19/2, og i Farum, Politiken og Frederiksborg Amts Avis 24/4. Konflikten i Farum medfører, at to elever blev bortvist fra skolen.

I marts kritiserer borgmesteren Kaj Buchardt fra en af Københavns omegnskommuner Ballerup for åben TV-skærm skolevæsenets lærere og bibliotekarer for at være »rendestensundervisere og venstreorienterede abekatte«. Kritikken vækker voldsom opmærksomhed, Frederiksborg Amts Avis og Jyllandsposten 9/3 og 11/3. Den socialdemokratiske MF Jimmy Stahr beklager i Aktuelt 10/3, at Kaj Buchardt går Fremskridtspartiet og Erhardt Jacobsens ærinde, Information mener i en leder under overskriften »UD«, at Buchardt er stærkt stemningslabil og langt fra i besiddelse af den mentale førighed, som kræves i hans stilling. Lærerne i Ballerup nedlægger ifølge Berlingske Tidende i protest arbejdet og vil anlægge injuriersag, 11/3, og ifølge Politiken vil DLF også gøre det, 12/3.

Kaj Buchardt påpeger imidlertid i Politiken 10/3, at han har høje stemmetal, at han blot har sagt, hvad forældre har ment i årevis, og at han ikke tager et ord i sig igen, BT 12/3, og han lover ifølge Politiken 13/3 nye afsløringer. Hans gruppe i kommunalbestyrelsen tager imidlertid afstand fra ham, Frederiksborg Amts Avis 13/3; det samme gør SID i Værløse, hvad sandsynligvis er en medvirkende årsag til, at Kaj Buchardt erkender, at han burde have valgt andre ord. Og han lover kommunalbestyrelsen ifølge Politiken, at han ikke skal eksplodere mere, 18/3.

Kaj Buchardt synes at være ret ene om sine synspunkter. Han bliver dog støttet af professor Niels Egmont Petersen, der i en kommentar i Politiken 14/3 skriver, at Buchardt, til trods for at hans ordvalg ikke er »skønsomt«, har ret i, at der er tale om undergravende socialistisk virksomhed. Buchardt bliver i sin kommunalbestyrelse støttet af CD.

Kaj Buchardt hævder, at han blandt andet har sit bevismateriale fra Unge Pædagoger, Information 22/3. Retssagen mod ham starter i maj og han vedstår sine udtalelser, BT 27/5 og Jyllandsposten 28/5.

Medens sagen Kaj Buchardt løber, udtaler en pige fra 9. klasse til BT, at skolen er et stort »bluf«, hvad avisen trykker med store typer 28/3. Land og Folk skriver 21/5, at folkeskolen er i dag en kamp for at overleve, ikke for at lære noget.

Og i juni måned udtaler en skoleinspektør sig igen til Politiken om afgangsprøverne. Han gentager, at der bruges »fantastisk mange ressourcer« på dem, og at den skole, der var planlagt som en enhedsskole uden prøver og eksaminer, nu er blevet en udpræget eksamensskole, 15/6. Prøvernes indhold vækker debat, en dreng i Århus bryder sammen, fordi et af spørgsmålene handlede om sex, BT 21/6. Og Berlingske Tidende rejser spørgsmålet, om 10. kl. prøven kan bruges til noget, 22/6.

Besparelser

På Kommunernes Landsforenings delegeretmøde i Ålborg i juni 1979 opfordrede daværende formand for foreningen, Henning Rasmussen, kommunerne til at spare, og samtidig opfordrede han dem til at komme med forslag til besparelser, Danske Kommuner nr. 13, 1979. Debat om og oplysninger om kommunale besparelser findes fra november i rigt antal i aviserne. Skoledirektøren i Skovbo kommune oplyser til Dagbladet i Ringsted, at han har fået besked om at hæve klassekvotienten og sætte en stopper for nybyggeri, 3/11. I Rødding får et forslag om konferencetimer til observationsklassen afslag i Kulturudvalget, Jydske Tidende, Kolding Avis 8/11. Og i Allerød skæres der ned på timetallet med en time om ugen fra 1.-7. klasse, Berlingske Tidende 12/11.

De spareforslag, kommunerne har indsendt, blev samlet i et katalog, og dette omtales i TV-avisen 13/11. Det indeholder bl.a. forslag om at hæve klassekvotienten og skære drastisk i specialundervisningen. Omtalen vækker stor opmærksomhed. DLFs formand Jørgen Jensen udtaler til Politiken, at hvis forslagene bliver gennemført, ville tiden blive skruet tilbage, 15/11. Formanden for Skole og Samfund, Eigil Brinch, udtaler til samme avis, at vi burde overveje, om vi har en fornuftig politik i forbindelse med vore unge. Den nyudvalgte formand for Kommunernes Landsforening fastholder, at foreningen ikke stod bag forslagene, det gjorde forskellige kommuner, og nu måtte regeringen afgøre, hvilket forslag der skal gennemføres, Ålborg Stiftstidende og Politiken 14. og 16/11. UM kommenterer sparekataloget i Aktuelt 23/11. Dets forslag er ikke nye, de fleste af dem har allerede været drøftet i ministeriet, og der ville iøvrigt ikke blive tale om drastiske nedskæringer på folkeskoleområdet. LO udtaler til Politiken, at denne organisation også er imod, at der spares på folkeskoleområdet, 23/11. Ifølge Politiken erklærer et enigt Folketing i januar, at børnene og de unge ikke skal betale for krisen, 16/1.

På et møde mellem Kommunernes Landsforening og Amsrådsforeningen drøftes imidlertid, hvorvidt besparelser kan gennemføres, ved at klassekvotienten hæves og ved at der indføres et maksimalt lærerskematimeforbrug, Aktuelt 26/2. Kommunernes Landsforeningsformand udtaler ifølge Information 25/2, at der ikke kan spares på lærerudgifterne i det kommende skoleår, tiden er forpasset. Men der kan spares på lærerskematimeforbruget, f.eks. ved at skære i specialundervisningen. I Ministeriets cirkulære af 26/2 henstilles der til kommunerne at »begrænse« udgifterne til folkeskolen. Det foreslås at begrænse lærerskematimeforbruget, forhøje klassekvotienten, indskrænke specialundervisningen og eventuelt sammenlægge klasser, Information 7/3 og Skole og Samfund nr. 3, 1980. I det kommende skoleår skulle dette føre til besparelser på 300 millioner. Finansminister Svend Jacobsen udtaler, at der i de kommende 3 år i alt skal spares 1800 millioner på folkeskoleområdet, Politiken og Berlingske Tidende 3/3.

Spareplanerne udløser kraftige reaktioner. DLFs formand Jørgen Jensen udtaler, at han finder disse besparelser chokerende, BT 3/3. Skole og Samfunds formand Eigil Brinch citeres i flere aviser for at have sagt, at stigende skoleudgifter ikke er luksusforbrug, at der i cirkulæret jo kun er tale om en henstilling, f.eks. Kalundborg Folkeblad 4/3 og Bornholms Tidende 5/3. Og skoleeleverne demonstrerer. I 18 byer over hele landet. Foran Christiansborg samles et stort antal, af nogle aviser anslået til at være 25.000 og i nogle til at være 40.000.

I de følgende måneder bringer aviserne en række eksempler på besparelse fra landets forskellige egne, Politiken og Berlingske Tidende 6/3. Læreskematimeforbruget skæres ned i Augustenborg, Jydske Tidende, Sønderborg 13/3 og i Jernløse Holbæk Amts Venstreblad 12/3. I Odense skal klasser lægges sammen, og dette vil i alt berøre 593 elever, Fyns Stiftstidende 13/3 og 20/3. Skolekommissionen på Sydals foreslår at stryge svømning og teater, Jydske Tidende Sønderborg 21/3, og i Ålborg sætter spareplanerne yderligere gang i nedlæggelsen og lukningen af skoler, Aalborg Stiftstidende 11/3 og 11/6. Forældrene protesterer.

Spareplanerne kommenteres også fra forskellig side. UM udtaler ifølge Aalborg Stiftstidende, at der ikke vil blive tale om så voldsomme nedskæringer, det faldende børnetal skal bare tages med i beregningerne, 7/3. I Jyllandsposten påpeges, at besparelserne på børns ferierejser vil ramme børn fra Sydslesvig, 5/3. Bertel Haarder skriver i samme avis, at centraliseringstendensen nu forhåbentlig kan stoppes, fordi små skoler er billigere end store, 17/3. Og formanden for Kommunernes Landsforenings skoleudvalg, borgmester Ib Juul mener ikke, skolen vil blive forringet, det vil ikke blive nødvendigt at afskedige lærere, Berlingske Tidende 4/3.

Elever – børn og unge

Socialistisk Dagblad refererer i juli måned en oplysning fra Danmarks Statistik om, at antallet inden for den såkaldte restgruppe er faldende, og den omfatter nu kun 20% af en årgang, 11/7. Samme avis og Jyllandsposten oplyser imidlertid nogle måneder senere, at 20.000 unge, eller godt 1/3 af en årgang, går ud i ufaglært arbejde eller arbejdsløshed hvert år, 27/3 og 20/3. Ifølge Lavindkomstkommisionens betænkning er der i Danmark 1.000.000 personer, der ingen uddannelse har, og hver 4. dreng og hver 3. pige får aldrig nogen uddannelse. Den nyudnævnte skoledirektør i Århus, Birgit Darr, udtaler til Aarhus Stiftstidende, at ungdomsarbejdsløsheden kaster lange skygger ind i folkeskolen, 25/11. Lærlingenes LO mener ikke, at ungdomsgarantien, se s. 115, vil løse de unge arbejdsløses problemer, den er kun lapperier, 23/3.

Børnehaveklasserne er ved at blive etablerede i alle kommuner, Aktuelt oplyser, at 80% af kommunerne har velfungerende børnehaveklasser. I nogle kommuner udnyttes tilbudet 100%, i de fleste fra 80-90%, 2/8. Pasningen er et problem for de fleste forældre med børn i børnehaveklassen, Berlingske Tidende 14/8. Og ifølge samme avis 2/9 har 80% af eleverne i 1. klasse gået i børnehaveklasse.

Vold og mobning kommenteres også i dette skoleår. Undersøgelser i Hjørring tyder på, at mobningen følger eleverne, også efter at de har forladt skolen, Jyllandsposten 26/11. Formanden for skoleledernes forening H. E. Frank Hansen udtaler, at lærerne er bange for eleverne, og de tør ikke påtale overgrebene af angst for hævn, Ekstrabladet 13/11. En skoleinspektør udtaler til Aarhus Stiftstidende, at volden i skolen udspringer af drengenes primitive mandsidealer, Berlingske Tidende 10/12, og Socialistisk Dagblad hævder den 6/12 og 13/5, at volden mod lærerne i skolen er tiltagende.

Elevorganisationerne er aktive i skoleåret 1979-80: På landsmøde i oktober udarbejdes et dokument, ifølge hvilket organisationen ønsker enhedsskolen indført, kantiner

med sund og billig mad oprettet ved alle skoler, mindst tre ugentlige idrætstimer, stop for skolenedlæggelser og lavere klassekvotienter. Elevorganisationerne protesterer lokalt mod spareplanerne allerede i november, f.eks. udtaler formanden for eleverne i Haderslev, at de ikke kan forstå, at der skal spares på skolen, Jydske Tidende Haderslev 18/11.

I marts demonstrerer som nævnt eleverne i mange af landets byer, aviserne har mange billeder af elever. På Christiansborg står eleverne over for visirklædte, bevæbnede politibetjente. Eleverne smed med æg og tomater, Ekstrabladet, Berlingske Tidende og BT 6/3.

Og i maj udtaler elevorganisationerne, at folkeskolens afgangsprøver havde været for lette, de ønsker prøver, der også tilgodeser dem, der har gået på udvidet kursus, Politiken 12/5.

Børns helbredsforhold bliver kommenteret i forskellige sammenhænge. Ifølge Aalborg Stiftstidende lever 16% af børnene i nordjyske kommuner under sådanne vilkår, at deres udvikling, indlæring og hele helbredstilstand er truet. Det viser en undersøgelse, der er foretaget i samarbejde med Socialmedicinsk Institut i Århus, 6/8. Berlingske Tidende oplyser, at hvert 5. skolebørn er enten »fumler eller tumler«. Jyllandsposten oplyser, at børnemishandling skal drøftes på skolepsykologernes årsmøde, hvert 10. barn i Norden mishandles alvorligt, 11/9 og 12/9. Samme avis kan også oplyse, at kun 1/3 af børnene i Ringkøbing amt er raske. Det viser en undersøgelse, foretaget af amtslægen, 1/11. Hvert 5. barn i amtet har psykiske problemer, Holstebro Dagblad 29/9. Ekstrabladet hævder, at i Sønderjylland drikker skoleeleverne så meget, at alkoholmisbruget er større end nogensinde, 22/4. Og i København vil børnene nu få tilbudt et ernæringsrigtigt måltid på skolerne. Socialdemokraterne og DKP har indgået et forlig om, at der skal serveres morgenmad, fordi mange ingen morgenmad får, og over halvdelen får en morgenmad, der er underlødige. Det er imidlertid vanskeligt at få serveret en frisklavet morgenmad, så overborgmesteren vil i stedet indføre frokost, Socialistisk Dagblad 8/3 og Land og Folk 23/4.

Elevernes erhvervs-mæssige arbejde er blevet undersøgt af de seminaristuderende i Hjørring. Undersøgelsen viser, at 64% af eleverne har arbejde efter skoletid, Vendsyssel Tidende 3/4 (dog næppe hver dag). Jyllandsposten oplyser, at drenge i Hirtshals nu er vågne i skoletiden, fordi de ikke arbejder så meget som tidligere, 21/4. Og Politiken refererer en redegørelse for de nye regler for børns arbejde, der kan udledes af den relativt nye arbejdsmiljølov. Reglerne er meget detaljerede og forskellige for de forskellige alderstrin fra 10-17 år, 19/12.

I en række aviser diskuteres et problem, som nok er affødt af sparebestræbelserne, – kan en elev flyttes fra et skoledistrikt til et andet? Og i hvilken udstrækning kan der flyttes rundt på skoledistriktgrænserne, f.eks. i Vejle Amts Folkeblad 2/4, og ombudsmanden skal behandle en sag om dispensation efter ønske fra forældrene, Vestkysten 14/3. Og endelig diskuteres de fremmedsprog-børns vilkår i Danmark. Deres antal opgives noget forskelligt, ifølge Politiken er der 15.000 under 7 år og 12.000 i danske skoler, 16/11 og 4/12, og ifølge samme avis 30/3 er der tale om 7.000 børn, der kommer fra 75 lande, flest fra Tyrkiet og Pakistan. DLFs formand Jørgen Jensen udtaler ifølge Horsens Folkeblad, at undervisningsministeriet gør for lidt for indvandrerbørnene, der indsamles ikke erfaringer fra andre lande, 9/7. Berlingske Tidende fastslår, at der er

behov for en dansk indvandrerpolitik, både når det gælder sprog og skoleproblemer, 20/8. Indvandrerbørnene bliver »nummer sjok« i klassen i kampen om uddannelse og job, samme avis 6/9. Politiken hævder 4/12, at disse børn bliver svigtet i skolen, der er tale om en lille racisme, der kan vokse sig stor.

Oplysninger fra Strandgårdskolen i Ishøj underbygger disse bemærkninger. Lærerne dér bakked op af den lokale lærerforening i deres ansøgning om støttelærere til indvandrerbørnene. Og Politiken oplyser, at indvandrerbørnene i Ishøj ikke lærer dansk, men at simulere på dansk, 19/8.

Fagene

Kristendomskundskab er et af de fag, der har været genstand for debat i skoleåret 1979-80. Kristeligt Dagblad oplyser 10/7, at der er ringe interesse for faget, og Religionslærerforeningens formand T. Rechendorf udtaler, at efter hans mening unddrager skolen sig pligten til at oprette hold i faget. Skolen har pligt til at oprette et hold, hvis blot én elev i 10. klasse vælger faget, samme 11/7. Nogle måneder senere udtaler han til samme avis, at faget på 10. klassetrin enten bør fjernes eller gøres obligatorisk, 25/9. Kristeligt Dagblad og Berlinske Tidende refererer 22/11 og 23/11 en undersøgelse, der viser, at faget også står svagt i 9. klasse, både blandt elever og lærere. Næsten halvdelen af 9. klasserne mener, at faget er overflødig. FM Christian Christensen fra Kr.F. har spurgt UM, om der i de mange fritagelsessager er sikkerhed for, at det er forældrene, der anmoder om fritagelse, og om forældrene ved, hvad faget i dag rummer. Faget står og falder nu med, om det kan hævde sig pædagogisk, Kristeligt Dagblad 22/11.

Religionslærerne vil ifølge Kristeligt Dagblad søge at fjerne fritagelsesreglerne, ved en skriftlig henvendelse til ministeriet 17/1 og 25/1. Og Kristeligt Folkeparti vil fremsætte et lovforslag om, at faget bliver gjort obligatorisk, det skal kun være frivilligt for elever fra andre trossamfund, Land og Folk 22/2 og Politiken 24/2. Kristendomskundskab vil få færre timer i Silkeborgs skoler. Skolekommissionens formand, der er præst, er gået med dertil, fordi han mener, det er en konsekvens af folkeskoleloven, Midtjyllands avis 16/2. Sagen fra Nr. Søby på Fyn, vedr. juleafslutningens indhold, se Årbogen 1979, er stadig ikke afsluttet. Der er usikkerhed om, hvorvidt UMs skrivelse var generel eller lokal. Seminarirektor ved Haslev Seminarium mener ifølge Kristeligt Dagblad, at kirkegang juleaften må sidestilles med alle de andre påvirkninger, eleverne modtager i årets løb, og vurderes som en af disse, 9/10. Amtskonsulenterne oplyser til samme avis, at de ikke har modtaget nogen skrivelse vedr. sagen 30/11, dog viser det sig, at nogle, men ikke alle amtskonsulenter har modtaget en sådan fra ministeriet, 18/12. Provst K. Jordansen udtaler til Kristeligt Dagblad, at han mener, spørgsmålet om skolernes juleafslutning er uafklaret, og udbeder sig et svar fra UM, 13/11. Sognepræst Jesper Langballe, Thorning, oplyser til Kristeligt Dagblad, at man fra det sogn skrev til UM for at få spørgsmålet afklaret og fik til svar, at brevet blev opfattet som en provokation. Ministeriet vil intet foretage sig, så længe de lokale skolemyndigheder ikke rejser spørgsmålet, 19/12. Og UM udtaler samme dag til samme avis, at der intet er til hinder for, at juleafslutningen afholdes i form af gudstjeneste. Den skal blot holdes uden for den

egentlige skoletid og være frivillig. Amtsavisen oplyser 22/12, at 250 elever fra en skole i Randers gik frivilligt til julegudstjeneste. Og biskoppen i Aalborg vil supplere dåbsundervisningen med kurser for forældre, spejderledere og andre, der arbejder med kirkelig undervisning. Kirken og forældrene må nu klare denne opgave, da skolen ikke længere påtager sig den. Der er stor søgning, Aalborg Stiftstidende 5/10.

Berlingske Tidende oplyser, at CUR nu skal beskæftige sig med dansk. Eleverne skal lære at lytte til, tale, læse og skrive sproget, 14/9. Dansk debatteres også i dette skoleår. I Ålborg Stiftstidende diskuteres om faget kan deles i et litterært- og et kommunikationsfag, 23/7. I Politikens kronik 1/11 hævdes, at dansklærere og sprogfolk må blive enige om, hvilke krav det er realistisk at gennemføre i danskundervisningen. I Jydske Tidende, Kolding Avis 15/1 påpeges, at faget er mere end stavning, det er vort ubevidste redskab. Samme avis hævder 13/1, at eleverne er dårligere til både skriftlig og mundtlig dansk end tidligere. I en kronik i Politiken kommenteres CURs arbejde med modersmålet 17/4. Det påpeges, med udgangspunkt i en bog udgivet af Dansklærerforeningen, at litteraturen må være danskfagets substans.

En repræsentant for Fremskridtspartiet vil i en kommune have en novellesamling af Vita Andersen fjernet fra biblioteket, til trods for at den er godkendt af skolenævnet. Bogen lader sig imidlertid ikke fjerne, Ekstrabladet 12/4 og 6/5. Og i Frederiksværk anmeldes en skolebog for blasfemi.

Faget idræt debatteres mere end tidligere. Ifølge BT mener undervisningsinspektøren i dette fag, at de elever, der har gode præstationer, bør honoreres. Skolen har en forpligtelse til at bygge et talent op, 11/7. Dansk Idrætslærerforening, hvori folkeskolens lærere er medlemmer, ønsker mere idræt i skolen, 17/10. Og en lærer udtaler til Vendsyssel Tidende, at det er en samfundskatastrofe, at skoleidræt forsømmes, 4/11.

Forholdet mellem folkeskolen og erhvervslivet og folkeskolen og erhvervsuddannelserne diskuteres i flere sammenhænge. Professor Flemming Hansen udtaler til Børsen, at folkeskolens pensum ikke fremmer elevernes forståelse af erhvervslivets vilkår. Erhvervspraktikken diskuteres flere steder, f.eks. i Vendsyssel Tidende og Jydske Tidende, Kolding avis 25/11 og 29/11. Praktikpladser mangles i Århus, Aarhus Stiftstidende 27/1. Og DA formand i Kolding udtaler, at gæstelærere i folkeskolen har været en »kæmpe-fiasko«, Jydske Tidende, Kolding Avis 17/6. Ekstrabladet erklærer 17/11, at erhvervspraktik simpelthen intet er værd. Og Vejle Amts Folkeblad skriver 12/12, at efter 3 år med skolevejledere ved eleverne mere om erhvervslivet og erhvervsuddannelserne.

EDB og datalære indføres ved flere skolevæsener, f.eks. i Holstebro, Holstebro Dagblad 22/11, og Ålborg, Aalborg Stiftstidende 22/11. Ifølge Berlingske Tidende anbefaler grundskolerådet, at datalære indføres i folkeskolen, 14/1. EDB-rådet har de samme ønsker, Politiken og Berlingske Tidende 12/3 og 19/3.

Faget arbejdskendskab har bedre tilgang, i skoleåret 78-79 er den på 10%, Jyllandsposten 23/7. Og oplysninger tyder på, at tilgangen er stigende i skoleåret 1979/80, Holstebro Dagblad, 19/10. Det mest populære fag er imidlertid stadig tysk, det vælges af 94% af eleverne på 7. klassetrin og 84% på 8. klassetrin. Jyllandsposten oplyser, at hver 8. elev hopper af fra valgfagene, 14/12.

Samtidsorientering diskuteres noget, men ikke så meget som tidligere år. Skoleelever var »observatører« ved en fysisk blokade af Steins Laboratorier uden for

København. Efter denne begivenhed foreslår Jyllandsposten, at faget skal hedde samfundsundergravning i stedet for samtidsorientering, 27/8. Og et konservativt medlem af Folketinget kræver, at faget får nye læseplaner, Berlingske Tidende 6/9. Fagets indhold diskuteres også stadig lokalt, bl.a. af forældrene i Højer, Jydske Tidende Tønder, 17/11 og i Silkeborg, Midtjyllands Avis 7/11.

Det praktiske fag synes at have en blandet status. Ifølge Vendsyssel Tidende indføres de i Hirtshals for at holde på de ældre elever, 1/8. Jyllandsposten refererer en undersøgelse, foretaget af DPI, der viser, at eleverne er ligeglade med de praktiske fag, 28/11. Og Vestkysten refererer 27/12 en undersøgelse, der har samme konklusion som den fra DPI, eleverne sætter de boglige fag højest.

Fra efteråret 1980 vil historie blive obligatorisk i 8. og 9. skoleår. Dette er nok baggrunden for den forstærkede debat om faget i skoleåret 1979-80 både i dagspressen og i f.eks. Højskolebladet nr. 18 og 21, 1980. Det konservative MF, Gerda Møller, opfordrer ifølge Berlingske Tidende 8/9 UM til at se på læseplanerne for faget. Weekendavisen oplyser, at fagets »omdiskuterede og stærkt kritiserede læseplan« vil blive taget op til ny overvejelse. Og Jyllandsposten oplyser 10/1, at skoledirektør Hans Jensen fra København er formand for det udvalg, der reviderer læseplanerne. Udvalgets arbejde vil være afsluttet i nov. 1980, og læseplanerne for valgfaget skal bruges, indtil de nye planer foreligger. Både LO og DA er i øvrigt repræsenterede i udvalget.

Jyllandsposten sætter i september måned spørgsmålstegn ved, hvorvidt 'et parcelhuskvarter fra 1900 til i dag' er et relevant emne for et kursus for historielærere. Kurset bliver afholdt ved DLH, og ifølge avisen er det det eneste kursus, der bliver afholdt for de lærere, der skal have faget i 8. og 9. klasse fra aug. 1980, 6/9 og 14/9. DLHs lærere svarer, at efter deres mening kan kurset ikke bruges til ensidig politisk påvirkning; det er ikke det eneste kursus som afholdes, og det har ministeriets velsignelse, samme avis bl.a. 15/9. Bertel Haarder fastholder imidlertid kritikken af DLH. Lærerne i folkeskolen kan blæse på DLH og fortælle i historietimen, men de trænger til forældrenes støtte, samme avis 20/9.

Faget drøftes også rundt i landet. Flensborg Avis oplyser, at en seminarieadjunkt i Tønder har undersøgt historiebøgernes behandling af det danske mindretal i Sydslesvig, og hans konklusion er, at denne befolkningsgruppe slet ikke er omtalt, 11/12. Og på Tåsinge vækker Historiebogen fra Demos endnu en gang debat. Skolenævnet har godkendt bogen, men et kommunalbestyrelsesmedlem vil have den drøftet i kulturudvalget, Fyns Amts Avis 22/1 og 16/2. Ifølge Holstebro Dagblad 2/12 mener en lærer, at faget vil blive en fiasko på 8. og 9. klassetrin, fordi det vil blive sjoflet. I Esbjerg skal indførelsen af historie ikke gå ud over de kreative fag, Vestkysten 21/1, og Politiken mener, at Erhardt Jacobsen står til en kvart sejr. Det er bl.a. p.g.a. hans krav, at faget bliver styrket og ændret. Avisen mener, at det udvalg, der arbejder med de nye læseplaner, også vil imødekomme den kritik, Erhardt Jacobsen har fremsat, 30/5. Den rapport, der var udarbejdet af et udvalg, nedsat af undervisningsministeriet vedr. skolebøgernes indhold, foreligger i november og sætter yderligere skub i diskussionen om faget, trykt i Uddannelse nr. 9, 1979. Politiken fastslår med store typer, at skolebøgerne får dårlige karakterer, de vigtigste sider af erhvervs- og arbejdslivet er ikke behandlet, 14/11. Aktuelt udtaler, at med denne rapport får SIDs undersøgelse fra 1972 sit blå stempel, også 14/11.

Og en ny vejledning om udarbejdelse af timefordelingsplaner for folkeskolen bliver udsendt 14/3-80.

Forsøg

Der er i skoleåret 1979-80 ikke så mange skoleforsøg, der får avisomtale som tidligere. Men der er derimod brede, beskrivende og positive artikler om emneuger, integrering og lignende i mange af landets aviser. I Herning skal f.eks. 100 skolebørn indføres i nye arbejdsformer i pædagogiske værksteder, *Berlingske Tidende* 1/7 og *Aktuelt* 2/7. Der afholdes en energiuge i Horning, *Aarhus Stiftstidende* 20/9. Og i Nykøbing Sjælland skal eleverne indføres i psykiske sygdomme, *Holbæk Amts Venstreblad* 21/8. I Århus foretages der forsøg med vikarordninger, *Aarhus Stiftstidende* 20/12. Forsøgskonsulent Anders Striib oplyser til samme avis, at der er for lidt penge til de forsøg, der skulle bryde skolens isolation, så disse mislykkes, 16/8. Forsøgene med integration af debile i folkeskolen i Esbjerg og Skads fortsætter, de karakteriseres som de mest omfattende og systematiske i landet, *Vestkysten* 23/1. Og amtspsykolog Bjørn Glæsel udtaler, at Folkeskolens Forsøgsråd ikke har midler til velgennemtænkte forsøg, pædagogisk pionerarbejde sultes ihjel, *Berlingske Tidende* 13/9.

Ifølge Roskilde Dagblad fortsætter forsøgene ved Strandgårdsskolen i Ishøj på andet år, 5/7. Der er dog stadig debat i kommunalbestyrelsen om bevillingerne til forsøget, først og fremmest om bevillingerne til undervisningen af de fremmedsprogede elever. Et socialdemokratisk medlem fastholder, at der må være tale om en rammebevilling, og at skolekommissionen vil tage sig af, hvorledes pengene bruges, 14/7.

Specialundervisning og særforsorgens udlægning

Det spørgsmål, der først og fremmest diskuteres inden for specialundervisningen i 1979-80, er særforsorgens udlægning. Aviserne omtaler, hvorledes udlægningen foregår lokalt, og udlægningens problemer og konsekvenser debatteres. En specialklasse for svært psykisk handicappede er oprettet i Hobro, *Aalborg Stiftstidende* 27/10, og en satellitklasse for »evnesvage« ved Sønder Skole i Grindsted, *Vestkysten* 27/10. Kulturudvalgets formand i Hjørring beskyldes for at sylte planerne om integrering af evnesvage. Han beskyldes for at mene, at disse børn vil virke tyngende på folkeskolen, – en klasse bliver dog oprettet, der skal overtages af amtet den 1/1-80. *Vendsyssel Tidende* oplyser, at specialklasserne skal bevares i Dronninglund og Sæby kommuner, 8/12. *Jydsk Tidende*, *Kolding Avis* oplyser, at den skolepsykologiske rådgivning i Gram skal tilrettelægges med henblik på de nye opgaver, 8/11. Ifølge *Midtjyllands Avis* er en repræsentant for Fremskridtspartiet i kommunalbestyrelsen bange for, at den skolepsykologiske rådgivning i Bjerringbro vil svulme op efter nyordningen, 20/12. En repræsentant for kulturforvaltningen i Nordjyllands amt udtaler, at forældreindflydelsen vil blive styrket med nyordningen, da der skal være skolenavn ved alle institutioner, *Ålborg Stiftstidende* 29/12. I Hobro arbejder en arbejdsgruppe med forholdet mellem

skoleforvaltning og socialforvaltning, Amtsavisen 17/1. I Viborg afholdes en høring om handicapundervisningen på grundlag af et foreløbig udkast til udbygningsplan, Skive Folkeblad 21/3. I Vejle amt fremlægges også en undervisningsplan for de handicappede til høring; den omfatter 8000 børn, Vejle Amts Folkeblad 6/5. Og Jydske Tidende, Kolding Avis oplyser, at en plan også er fremlagt af Amtsrådet i Sønderjyllands amt, 5/6.

Frederiksborg Amts Avis rejser i juli måned spørgsmålet, om folkeskolen er moden til at modtage eleverne fra Særforsorgen, om ikke de handicappede bliver sorteper, 18/7. En leder af en skole for evnesvage udtaler til Vendsyssel Tidende, at han står uforstående overfor befolkningens angst for integration, der er tale om én elev for hver 100 folkeskoleelever. Eleverne ved Ågerup Skole har i to dage forsøgt at være handicappede, de har gået med en arm bundet op eller propper i ørerne, Holbæk Amts Venstreblad 21/9. Jydske Tidende, Kolding Avis har interview med to handicappede, der tager rundt på skolerne og fortæller om at være handicappet, 18/11. Th. Vitnæs fra Statens Høreinstitut i Ålborg udtaler, at tidspunktet for udlægningen er meget uheldig. Aalborg Stiftstidende 28/12, og Skole og Samfunds formand siger, at debatten om særforsorgens udlægning er foregået mellem eksperter med stabler af papir. Den er ikke nået ud til lærere og forældre i folkeskolen, samme avis 14/12. Skoledirektøren i Odense, H. Lehm, mener, at det er en lykke for forældrene, at de nu kan placere deres handicappede barn i en almindelig folkeskole, Fyns Stiftstidende 14/1. Amtspsykologen i Vejle amt mener på den anden side, at de handicappede kan blive ofre og isolerede i folkeskolen, Vejle Amts Folkeblad 12/1.

Forsorgens udlægning diskuteres således rundt i landet, men de forskellige cirkulærer, bekendtgørelser, vejledninger og retningslinier for hvorledes denne udlægning skal foregå, og som udsendes i efteråret 79, f.eks. bekendtgørelserne af 22/11 om forskellige former for specialundervisning og specialpædagogisk bistand bliver kun i lille udstrækning kommenteret i dagspressen. – Disse bekendtgørelser og vejledninger behandles i Uddannelse nr. 10, 1979 og i Skole og Samfund, særnummer 11, 1979. – Dog får bestemmelserne om den socialpædagogiske bistand, som kommunerne fra 1/1-80 skal yde børn i førskolealderen, nogle ord med på vejen, bl.a. i Politiken 7/8 og 22/8.

Den almindelige specialundervisning kommenteres i 1979-80 i lighed med tidligere år. Roskilde Tidende oplyser, at der er stor søgning til ungdomsskolens specialundervisning i Hvalsø kommune, 28/9. I Viborg Amts Folkeblad hævdes at for mange henvises til specialundervisning på et forkert grundlag, 14/11. I Ekstrabladet hævdes, at for mange ryger på skolepsykologisk kontor, fordi lærerne opgiver, 1/12. Ledende skolepsykolog for det fælleskommunale kontor i Nordvestsjælland mener, at drengene har flere problemer end pigerne i skolen, Sjællands Tidende Holbæk 10/11. Dagbladet i Ringsted omtaler en rapport, udarbejdet af foreningen for sent udviklede. Heri påpeges, at disse børn er i klemme både i skolen og i samfundet. De rammes særlig hårdt, fordi de er grænsetilfælde mellem normale og handicappede, og de hører hverken hjemme i normalskolen eller på særforsorgens skoler, 8/12. Aarhus Stiftstidende refererer en undersøgelse, foretaget af DPI, der viser, at specialundervisningen i over halvdelen af landets kommuner er forringet med fra 40-50, 3/1. En skolepsykolog siger til Vejle Amts Folkeblad, at de gode hensigter er ved at drukne i papir; derfor må skolerne selv træffe afgørelserne om specialundervisningen, 17/4. Og ledende skolepsykolog i Fyns amt siger, at det er vanskeligt at vælge, når der skal spares inden for specialundervisningen, for hvem skal svigtes, Fyns Stiftstidende 3/5.

De skoletrætte opfattes ifølge mange udtalelser som skolens største problem. Og en række foranstaltninger iværksættes rundt i landet, først og fremmest alternativ undervisning af en eller anden art, f.eks. startes der forsøg med alternativ klasse i Tølløse, Holbæk Amts Venstre blad 15/9, i Nykøbing Sjælland, samme avis 20/12, i Grindsted, Vestkysten 21/12 og i Århus, Aarhus Stiftstidende 17/1 og mange, mange andre steder. En skoleinspektør fra Møn siger til Møns Tidende, at det er besynderligt, at folkeskolen skal give afkald på de skoletrætte, samtidig med de giver plads for de handicappede 20/12. Og tidligere MF Svend Hougaard mener, at det er et forræderi mod de skoletrætte, at mesterlæren opgives, den passede dem bedst, Politiken 30/4.

Lærerne

Lærernes utilfredshed med deres arbejdsforhold og diskussionen, om hvorledes de skal få disse ændret, fortsætter i skoleåret 1979-80. Foreningen Moderate Lærere afholder møde i Vejle, hvor der bliver protesteret mod DLFs linie. Der er navnlig utilfredshed med arbejdsnedlæggelserne, f.eks. Vejle Amts Folkeblad 23/7, Amtsavisen 24/7 og Berlingske Tidende 30/7. Jydske Tidende Kolding Avis oplyser, at formanden for denne ret løse sammenslutning mener, at DLF er ved at sprænges. Moderate lærere regner med at have ca. halvdelen af alle lærere bag sig, 31/7. S sammenslutningen afholdt sit første landsmøde i august, og der deltog ifølge Berlingske Tidende 12/8 kun 75 lærere.

Der er uro i lærerforeningerne i august. Københavns lærere hævdes at være splittet i en moderat og en fagforeningspolitisk aktiv gruppe, ved valget vinder den moderate fløj, Berlingske Tidende 16/8 og 25/8 og Politiken 19/8. DLF afholder kongres sidst i august og Aktuelt rejser spørgsmålet, om foreningen vil komme ud af denne uden skrammer, 29/9. Information oplyser, at problemerne er, at hovedbestyrelsen har et modsætningsforhold både til en moderat fløj og en venstrefløj, 27/8.

Kongressen behandler først og fremmest lærernes tjenestetid. Socialforskningsinstituttet, der foretager en undersøgelse af denne, havde imidlertid ikke afsluttet rapporten, og spørgsmålet blev udsat til 1/1-80, og dermed også eventuelle faglige aktioner, Berlingske Tidende 30/8 og Weekend avisen 7/9.

I september starter DLF en stor reklamekampagne, bl.a. med slogans på busserne. Denne har til hensigt at informere befolkningen om skolens hverdag, og den bliver kommenteret i langt de fleste aviser, f.eks. i Fyns Stiftstidende 11/9 og i Berlingske Tidende 23/9 og 26/9. Denne avis foreslår i en leder den 11/9, at lærerne skal koncentrere sig om at undervise. Så kan skolens problemer løses af andre faggrupper. DLFs formand Jørgen Jensen svarer hertil, at DLF ikke vil få lærernes tjenestetid undersøgt ud fra et ensidigt hensyn til lærerne, men ud fra den rolle, lovgivningen og samfundsudviklingen har givet skolen, 18/9.

Under reklamekampagnen blev lærernes arbejdsvilkår drøftet og kommenteret i en række aviser. BT rejste f.eks. spørgsmålet om, hvorfor lærerne er sløve, slappe og dårligt forberedt, 27/9. En journalist fra Ekstrabladet vikarierer i folkeskolen i 4 dage, hun mødte folkeskolens »trængte og dramatiske virkelighed« og blev bange for eleverne, 27/9. Og Aktuelt rejser spørgsmålet, om ikke skolens problemer drukner i læ-

ernes fagpolitiske diskussion; kravene om 11-timers reglen og reklamekampagnen har skabt skepsis i befolkningen, 30/10.

Skolelederforeningen afholder repræsentantskabsmøde, og formanden H. E. Frank Hansen advarer mod »kinesere« blandt lærerne og mod den vold der er under udvikling i skolen. Flere af skolelederne er desuden uenige i den aktionsplan, DLF har udarbejdet, f.eks. Aarhus Stiftstidende 25/10, Kalundborg Folkeblad 29/9 og Vendsyssel Tidende 30/9.

DLF afholder kongres sidst i oktober, og denne bliver dækket på forsiden af mange af landets aviser. UM udtaler som nævnt, at hun har tillid til, at lærerne udfører sit arbejde solidt og hæderligt. Formanden Jørgen Jensen angriber Skole og Samfund, fordi denne forening er utilfreds med, at lærerne overholder 11-timers reglen, og foreslår, at lærerne skal deltage i planlægningen af den økonomiske helhedsløsning, og at kongressen skal vedtage en vedtægtsændring, så kongresdelegerede for fremtiden bliver valgt ved urafstemning, f.eks. Aalborg Stiftstidende 30/10, Jyllandsposten 31/10 og Information 1/11.

Disse forslag møder stærk modstand, bliver trukket tilbage og nye resolutioner blev fremsat, ifølge hvilke lønfastsættelsen skulle ske ved frie forhandlinger; foreningen kan dog gå ind i drøftelser om den økonomiske politik for at varetage medlemmernes interesser. Jørgen Jensen satte, ifølge f.eks. Aktuelt 1/11, sin formandspost ind på at få denne resolution vedtaget.

En gruppe af de delegerede ønskede desuden, at der bliver taget afstand fra H. E. Frank Hansens bemærkninger om kineserier, og tidsskriftet Folkeskolen bliver anklaget for ikke at være åbent over for kritik af foreningen. Den delegerede, der ifølge Information får størst bifald, hævder at DLFs ledelse mistænkeliggjorde alle, der var kritiske og fagligt aktive for at politisere. Samme avis og andre hævder, at de fagligt aktive først og fremmest findes i Århusområdet og i Københavns vestegn, Berlingske Tidende, Politiken og Information 2/11. Kristeligt Dagblad fastslår ved kongressens afslutning, at oppositionen er stigende, men Jørgen Jensen klarer stadig at samle fløjene, 3/11. Og Berlingske Tidende oplyser 5/11, at DLF er en af de tjenestemandorganisationer, der har den største »særlige fond« i tilfælde af aktioner.

I de følgende måneder kommenteres stadig lærernes arbejdsvilkår. Berlingske Tidende mener 14/1, at lærerne er på flugt til det private arbejdsmarked, og Politiken hævder 12/3, at lærerne også kan være skoletrætte.

Information oplyser, at DLF har opgivet at få tjenestetiden omlagt før næste skoleår, at tjenestetidsundersøgelsen hemmeligholdes af frygt for, at den vil være en bumme-rang. Der vil blive indkaldt til en ekstraordinær kongres, 31/3.

Ekstrabladet hævder 10/4, at tjenestetidsundersøgelsen viser, at lærernes gennemsnitlige uge ikke er på 46,4 timer, men på 43,5. Den varierer dog fra 30-60 timer. Og undersøgelsen kan derfor ikke bruges til at få arbejdstiden nedsat, i de forhandlinger der nu er løbende. Der er imidlertid uenighed om, hvorledes undersøgelsen er foretaget, og DLF hævder, at undervisningsministeriets økonomisk-statistiske kontor har mistolket dens resultat. Den kan begrunde en tjenestetidsreduktion, Politiken 11/4, 13/4, 14/4, Berlingske Tidende og Land og Folk 12/4. Information mener, at ministeriet lægger op til en rationalisering og individualisering af lærernes tjenestetidsforhold, 16/4, og Weekend-Avisen sætter spørgsmålstegn ved, om begreber om gennemsnitsløn og tjenestetidsaftaler er anvendelige, 18/4.

Aktionsformerne blev også debatteret i forårsmøderne. Jyllandsposten oplyser, at arbejdsnedlæggelse vil blive den foretrukne aktionsform, 19/3. Politiken mener, at lærerne er dybt splittede på spørgsmålet om, hvilken faglig linie der skal anvendes for at nå det fælles mål, ændrede tjenestetidsforhold, 20/3. Unge Pædagoger opfordrer til arbejdsnedlæggelser og lammelse af administrationen, Berlingske Tidende 13/3.

På kongressen, der afholdes sidst i april, er der imidlertid forståelse for, at kravet om tjenestetidsomlægning udskydes, og at der ikke skal strejkes, de faglige møder skal afholdes i spisefrikvartererne, Frederiksborg Amts Avis og Aktuelt 23/4. Og UM udtaler, at lærerjobbet ikke er specielt vanskeligt; denne udtalelse citeres i mange af landets aviser, f.eks. Frederiksborg Amts Avis 27/4 og Vendsyssel Tidende 25/4.

Lærernes øvrige forhold kommenteres kun i lille udstrækning i dagspressen. Aktuelt oplyser, at 1/3 af de 20.000, der søger videreuddannelse på DLH bliver afvist, 5/9. Uddannelsesrådet for grundskolen foreslår, at folkeskolens vikarproblem, som i øvrigt omtales i mange sammenhænge, skal løses ved at der ansættes nogle tusinde lærere i folkeskolen, Weekend Avisen 19/10.

I februar opnås der enighed om cirkulære af 11-timersreglen. Lærerne må deltage i 8 arrangementer, der varer efter kl. 21 på et år, og ved lejrskoler skal der enten være tre lærere med – så kan 11-timersreglen overholdes –, eller også skal lærerne have en fridag efter lejrskolens afslutning, Socialistisk Dagblad 19/2. Jørgen Jensen og formanden for Skole og Samfund interviewes af Aktuelt, og Ejgil Brinch fastholder, at foreningen stadig er utilfreds, også med denne aftale, 24/3.

DLF starter i maj en blokade af Horsens skolevæsen, fordi nogle lærere dér bliver forflyttet mod deres vilje, blokaden aflæses imidlertid hurtigt, Horsens Folkeblad 7/5. Og Jyllandsposten oplyser 15/6, at hver 4. lærer vil være arbejdsløs om 10 år; årsagen er først og fremmest det dalende børnetal.

SKOLE/HJEM, SKOLENÆVNENE

I august måned diskuterer Eigil Brinch og Jørgen Jensen, formændene for henholdsvis Skole og Samfund og DLF. Eigil Brinch ønsker fred i skolen, og det kan Jørgen Jensen ikke garantere, Berlingske Tidende 12/8. Skole og Samfund har på hovedbestyrelsesmødet besluttet at ansætte en advokat, der skal tage sig af spørgsmål omkring folkeskoleloven og styrelsesloven, Politiken 18/12. Efter forliget om 11-timers reglen er denne forening meget utilfreds og indsender en protest til UM og til Folketingets Uddannelsesudvalg, 21/2. I marts udtaler Eigil Brinch til Aktuelt, at der er slagtet nok små skoler i Danmark. Forældregrupper protesterer også lokalt mod nedlæggelse af skoler, f.eks. i Ålborg, Aalborg Stiftstidende 10/1 og 18/5, og i Fjends, Skive Folkeblad 22/2 og 27/2.

Et skolenævnsmedlem udtaler til Jyllandsposten 3/9, at styrelsesloven fungerer mod sin hensigt, den skaber konflikt mellem lærere og forældre. Skolenævnet i Agerup på Fyn ønsker at blive fritaget for arbejdet, fordi en udbygning af skolen bliver gennemført, Berlingske Tidende 20/8, Midtjyllands Avis 22/3. En undersøgelse af nævnssarbejde i Ålborg viser, at de administrative opgaver tynger nævnene, og skolelederen kommer til at få for stor indflydelse, fordi han har den største indsigt. Der bliver derfor ikke tid

til det egentlige, skole/hjem samarbejde. Eigil Brinch tilføjer, at undersøgelsen bekræfter hans indtryk, skolenævnmedlemmerne er for autoritetstro, Politiken 21/9. I Sundøre diskuteres skolenævnets kompetence i kommunalbestyrelsen, denne mener, at nævnet har ret til at tilrettelægge skolens hverdag, Skive Folkeblad 14/5.

DE 16-19 ÅRIGE

De unges arbejdsløshed diskuteres og kommenteres i løbet af hele skoleåret 1979-80. Jyllandsposten oplyser f.eks. 2/9, at der er 25.000 færre unge ledige end et halvt år tidligere, tilbage er 38.000, flest piger. UM udtaler til Aktuelt, at målet må være at give alle unge et konkret uddannelses tilbud, og at der må arbejdes, for at der bliver ligestilling mellem faglig og boglig uddannelse, 7/10. I Frederikshavn afholdes der møde om ungdomsarbejdsløsheden, hvor det oplyses, at mange unge uddanner sig til arbejdsløshed, fordi der er tilgang til fag med ledighed, Frederikshavn Avis 12/2. Socialistisk Dagblad oplyser 12/1, at langtidsarbejdsløshed blandt unge er et voksende problem ifølge en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet; der vil i 1985 være 120.000 unge ledige.

Uddannelsesrådet for de fortsatte skoleuddannelser foreslår, at der skal være 12-årig uddannelse til alle, Jyllandsposten 26/10. UM udtaler til Berlingske Tidende, at alle bør tilbydes 3 års uddannelse efter undervisningspligtens ophør 1/10. Et lovforslag er på vej, og som en forløber for dette skal der igangsættes et forsøg med en ungdomsgaranti i to amter, Storstrøms amt og Århus amt, Weekend Avisen 23/11. Denne garantiordning vil med tiden, fra 1984, blive landsdækkende, Socialistisk Dagblad 4/1. Samme avis mener i øvrigt, at Århus Amt vil »smadre« ungdomsgarantien, før den er igang, fordi der ikke ydes støtte til alle de unge, der har været arbejdsløse i et halvt år, 29/2. I Vordingborg venter 105 unge på, at ungdomsgarantien skal træde i kraft, Næstved Tidende 8/2. Erhvervsuddannelsesrådet kritiserer forslaget om ungdomsgarantier, tilbudene burde placeres hos erhvervslivet og ikke hos kommunerne, Politiken 15/2. Alle unge i Odense skal have tilbud om fast arbejde; der er altså tale om en kommunal ungdomsgaranti, Politiken 10/3. Information oplyser, at bladet Arbejdsgiveren hævder, at både LO og DA må støtte ordningen med ungdomsgarantien, hvis den skal fungere, 8/3. Weekend Avisen mener i øvrigt, at det forslag, UM vil fremsætte, vil blive anderledes end de to, hendes forgænger fremsatte. Tilbud om tre års uddannelse skal ifølge dette forslag være en ret for alle, uddannelserne skal ligestilles, og overgangen fra en uddannelse til en anden skal gøres lettere, også 23/11.

Disse planer kommenteres fra forskellig side, f.eks. skriver Aktuelt, at både EFG og gymnasiet bør afskaffes og en fælles ungdomsuddannelse oprettes, 13/12. Berlingske Tidende bebrejder UM, at hun har en så »uhyrlig og ubegribelig socialdemokratisk trang« til at tillægge de faglige uddannelser en teoretisk overbygning. Hvad hun benægter. 8/2 og 12/2. GLO ønsker en fælles uddannelse for alle 16-19 årige, Politiken 29/10. Og Sektorrådet for de videregående uddannelser mener, at de 16-19 åriges uddannelse bør høre under ministeriet og ikke under amterne, Politiken 2/12.

UM fremsætter lovforslaget om ungdomsuddannelserne i marts, Jyllandsposten 25/3. Det kommenteres fra forskellig side, f.eks. skriver Information i en leder, at baggrun-

den for dette forslag bl.a. er den voksende arbejdsløshed inden for EF og OECD. Det frygtes, at der er ved at danne sig en ny underprivilegeret klasse, 27/3. I en kronik i Politiken hævdes det, at lovforslaget ikke kan løse problemerne omkring arbejdsløsheden og arbejdsfordelingen i vort samfund. Den er del af det kapitalistiske systems erhvervsstruktur, 8/5.

5 partier, Socialdemokratiet, Venstre, Radikale, SF og KF, danner et forlig, og loven vedtages, Information 29/5 og Politiken 30/5.

EFG og mesterlæren

Erhvervsuddannelserne får en relativ bred behandling i landets aviser, både i de lokale og i de landsdækkende. Udbygningen af EFG-tilbudene i kommunerne diskuteres, f.eks. er der stor interesse for EFG i Kolding, Jydske Tidende, Kolding Avis 18/10; de første automekanikere fra EFG er uddannet i Hillerød, Frederiksborg Amts Avis 20/10. Teknisk skole i Helsingør skal oprette EFG-afdeling, samme avis 10/1, i Esbjerg udvider EFG med servicefag, Vestkysten 12/1, og EFG udbygges i Silkeborg, Midtjylland Avis 6/3, og i Hjørring, Vendsyssel Tidende 7/3.

Manglen på uddannelsessteder og praktikpladser kommenteres i flere sammenhænge. Berlingske Tidende fastslår den 27/9, at den manglende udbygning af EFG forvrider strømmen af unge. Alt for mange har for lang vej til et uddannelsessted. Undervisningsinspektør Finn Christensen siger til Aktuelt den 22/12, at EFG nok kan konkurrere med de andre ungdomsuddannelser, hvis den udbygges, spredes og giver formel kompetence. Planlægningsudvalget for erhvervsuddannelserne foreslår ifølge Information 15/12, at erhvervsskolernes spredes i lokalområderne, så de lokale uddannelses tilbud forøges. Og UM oplyser til Jyllandsposten, at erhvervsskolerne bør ligge lige så tæt som gymnasierne; derved vil strømmen af unge kunne vendes, 22/1. UM udtaler på et møde i Slagelse, at erhvervslivet er forpligtet til at skaffe praktikpladser til de mange EFG-elever, Sjællands Tidende, Slagelse 14/3. Frederiksborg Amts Avis oplyser, at der mangler ca. 15.000 praktikpladser bare inden for handel og kontor, 27/3. Og Jyllandsposten hævder, at ministeren truer med at tvinge virksomhederne til at tage EFG-elever, 25/3, og at 20.000 elever mangler praktikpladser, 18/4.

Der er imidlertid frafald fra EFG, navnlig af piger, både p.g.a. manglen på praktikpladser og af økonomiske grunde. Weekend-Avisen oplyser, at de 16-17 årige skal ind under uddannelsesstøtten, så de kan få støtte til basisåret på EFG, 11/1.

Forholdet mellem EFG og mesterlæren kommenteres også. I Børsen hævdes i en kronik, at mange af erhvervsorganisationerne vil beholde mesterlæren, fordi EFG ikke giver tilstrækkelig faglig viden, 21/9. Formanden for butikshandelens fællesråd mener også, at det er nødvendigt at beholde mesterlæren, Børsen 25/10. E. Tøttrup fra DA siger på et møde i Fredericia, at der ikke egentlig er noget modsætningsforhold mellem EFG og mesterlæren, men valgmuligheden gør situationen uoverskuelig for de unge, så de vælger gymnasiet, Fredericia Dagblad 1/11. UM erklærer, at det bedste fra mesterlæren tages med over i EFG-uddannelserne, Aktuelt 15/4.

Berlingske Tidende oplyser, at Metalarbejderforbundet og Jernets Arbejdsgiverfor-

ening er blevet enige om at erstatte mesterlæren med EFG inden for dette område i løbet af en tre-årig periode, 23/4.

Tilmeldinger til EFG viser sig at være større end nogen sinde tidligere. Ifølge Politiken 24/2 har 43.000 unge meldt sig, og der er tale om en stigning på 36% fra året før. Manglen på uddannelsessteder er derfor endnu større end beregnet, og Finansudvalget godkender oprettelsen af 9.000 nye EFG-pladser sidst i maj, Politiken 29/5 og 30/5. Og i juni blev manglen på EFG-pladser behandlet i TV-udsendelsens Kanal 22. Denne udsendelse satte navnlig gang i debatten om praktikpladser over alt i landet, f.eks. i Aarhus Stiftstidende 10/6. Og samtidig blev udsendelsen karakteriseret som en provokation i Jyllandsposten 11/6 og en bjørnetjeneste i Frederiksborg Amts Avis 17/6.

Gymnasiet

Gymnasiets forhold behandles både i de lokale og i de landsdækkende aviser. I de lokale aviser behandles først og fremmest den lokale tilgang til gymnasiet og placeringen af de gymnasier, der skal bygges. Der er f.eks. behov for et nyt gymnasium i Hjørring, Aalborg Stiftstidende 14/9, og for et i Ribe amt, Jyllandsposten 26/10. Der er uenighed, om et af de nye gymnasier i Nordjyllands Amt skal ligge i Sæby, Frederikshavn eller Dronninglund, Frederikshavns Avis 16/8. Og i Aalborgs Stiftstidende drøftes, hvor økonomisk belastende den stigende tilgang er for de amtslige budgetter, 22/9. Amtsborgmesteren i dette amt siger, at strømmen til gymnasiet må stoppes, – den har desuden ikke skabt større lighed, – og repræsentanter for dette amt vil gå til ministeren, Aalborg Stiftstidende 18/10 og Jyllandsposten 5/2. Det oplyses imidlertid fra forskellige egne, at tilgangen til gymnasiet ikke er så stor som forventet. Der er f.eks. færre fra Tønder, Jyske Tidende Tønder 1/4, og fra Thisted, Thisted Dagblad 29/3, der vil i gymnasiet i 1980-81. Jyllandsposten kan i maj oplyse, at der på landsplan er 1000 færre ansøgere til gymnasiet end sidste år, 2/5. Der er tale om 22% af en årgang, men der er store geografiske forskelle, f.eks. søger 90% af en årgang fra Holte om at komme i gymnasiet.

Politiken offentliggjorde 2/9 ministeriets prognoser for tilgangen. Ifølge denne vil 50% af en årgang unge fra Københavns amt søge gymnasiet i 1990, medens kun 35% vil søge denne skoleform fra Vejle, Ribe og Ringkøbing amter. Og medens UM tidligere har søgt finansudvalget om flere penge til gymnasiebyggeri, Politiken 17/3, bliver denne prognose og planerne for gymnasiebyggeriet taget op til ny vurdering. UM opfordrer amtskommunerne til at overveje gymnasiebyggeriet endnu engang, Jyllandsposten 2/5. Overvejelserne fører til, at kun 10 gymnasier skal bygges i de kommende år. Disse planer godkendes af finansudvalget, og et tilskud på 25% skal ydes, Berlingske Tidende 20/5.

Der er både i de landsdækkende og de lokale aviser mange beskrivelser, tit med billeder af forholdene i gymnasiet, og det fornyende eller det utraditionelle understreges: Eleverne ved Mulernes legatskole skal ud og se på virksomheder, Fyns Stiftstidende 16/1, eleverne i Næstved skal have flere fag, Næstved Tidende 5/1, og et omfattende forsøg skal iværksættes ved Herlev Statsskole. Dette forsøg udsættes imidlertid for kritik, både fra aviser, Jyllandsposten og Berlingske Tidende 11/2, 12/3 og 20/3, og fra GL, der

hævder, at gymnasiets niveau vil falde, Berlingske Tidende 19/3. Gymnasiets rektor Kirsten Kristoffersen svarer, at det vil det ikke, Frederiksborg Amts Avis 21/3. Forsøget debatteres også i Gymnasieskolen nr. 5 1979 og nr. 3 1980. GL fastholder kritikken og udtaler til Weekend-Avisen, at foreningen er meget utilfreds med forsøget i Herlev og med ministeriets forsøgspolitik i det hele taget, 11/4. En fortegnelse over igangværende forsøg i gymnasiet findes i Gymnasieskolen nr. 9, 1980, der er tale om 40 større forsøg.

Det kristne gymnasium, der hævdes at have fået statstilskud efter en studehandel mellem den forrige UM om Det nødvendige Seminarium, Information 7/3, er ikke blevet oprettet i 1979-80, først og fremmest af økonomiske årsager. Planerne ønskes dog stadig realiseret, Kristeligt Dagblad 14/4 og 19/4. Og et grundtvigsk gymnasium og HF med kostafdeling skal oprettes i Høng. Dette får stor plads i de sjællandske aviser; spørgsmålene er, hvorvidt det skal have tilskud, og hvorvidt amtet skal henvise elever dertil, Sjællands Tidende 19/3, 31/3 og 15/4. Og i juni oplyser Kristeligt Dagblad, at nogle elever mangler, 21/6. Dagbladet i Ringsted og Berlingske Tidende oplyser, at DA har ansøgt Direktoratet for erhvervsuddannelserne om oprettelsen af et teknisk gymnasium og fået afslag, 19/1 og 29/2.

Der er også megen debat om gymnasiets krise, hvad denne består i, og hvad denne skoleforms fremtid bør blive. Forskningsleder Bente Ørum, Socialforskningsinstituttet siger f.eks., at gymnasiet er »dødsygt«, Information 16/7. GLO har foretaget en undersøgelse blandt 1200 elever, og denne viser, at $\frac{2}{3}$ af dem finder undervisningen for abstrakt og teoretisk, Politiken 9/7. Og i en kronikserie i Information drøftes bl.a., hvad det almindelige element i gymnasiet er og bør være, 24/1 og 15/4. Sektorrådet for de videregående uddannelser foreslår, at gymnasiets indhold bliver ændret, Information 28/11. Og Politiken fastslår med store typer 22/5, at gymnasiet skal indrettes mere på mennesker.

Gymnasieeleverne protesterer mod indeklimaet, og indretningen i den nye gymnasiebygning i Hjørring, f.eks. Vendsyssel Tidende 11/9, ved Birkerød Statsskole protesterer de mod overbelægning, Frederiksborg Amts Avis 30/4, og i Allerød mod indeklimaet og de syntetiske tæpper, de går i protesttog til Amtsgården, Frederiksborg Amts Avis 12/4. Aarhus Stiftstidende oplyser 27/10, at den større tilgang til gymnasiet ikke giver større frafald, 27/10. Børsen oplyser, at DA er tilfreds med den stigende tilgang af studenter, de vælger de jobs, der tidligere blev valgt af realister, 11/1. Og Aalborg Stiftstidende hævder, at 2 ud af 3 gymnasieelever ikke regner med at få brug for sin studentereksamen, 29/9.

Der er strid i GL om formandsposten og dermed om den fagpolitiske linie, Politiken 20/12. Der er dog enighed om, at lærerne skal nedlægge arbejdet i maj, fordi finansministeren forkaster et fire måneder gammelt forhandlingsresultat om, at feriedage skal afløse indefrosne dyrtidsportioner. Dette ville have givet arbejde til 50 nye lærere, – nogle aviser hævder 200 –, f.eks. Aarhus Stiftstidende 29/5. Der er beskrivelser af aktionerne i de fleste lokalaviser, f.eks. Holstebro Dagblad 29/5 i Ringkøbing, Ringkøbing Amts Dagblad 28/5 og i Haslev Dagbladet Ringsted 29/5. Det er dog kun årsprøverne, der rammes af arbejdsnedlæggelsen og ikke studentereksamen. Ifølge Land og Folk er

GLs medlemmer ikke tilfredse med forhandlingerne; foreningens ledelse opfordrer dog medlemmerne til at afstå fra at aktionere, 30/5 og Socialistisk Dagblad 12/6. Samme avis oplyser, at konflikten er afløst, de studenter, der er blevet ramt, vil få deres papirer til tiden, så de kan søge videregående uddannelse, 10/6. Politiken oplyser 25/6, at GL forbereder en voldgiftssag mod finansministeren for overenskomstbrud. Samme avis oplyser, at tilgangen til pædagogikum er så stor, at cand.magerne må trække lod om pladserne; kun 200 slipper ind, 13/6.

PRIVATE SKOLER

Elevtallet i privatskolerne er støt stigende; i juli gik 5,8% af de undervisningspligtige børn i disse skoler, Politiken 1/7 og 9/7 og Berlingske Tidende 10/7. Fordelingen er dog meget forskellig i de forskellige kommuner. F.eks. går 25% af børnene i Gentofte kommune i disse skoler. Det er grundskolerne, der kan melde om fremgang, de private gymnasier har stagneret. Politiken melder i februar, at små 10% af eleverne i undervisningspligtig alder nu går i private skoler. Og Aarhus Stiftstidende oplyser $\frac{1}{2}$, at friskolerne har oplevet en blomstring, i 1976/77 var der 274 skoler og i 1979 var der 305 fri- og lilleskoler. Flere af disse er såkaldt kristne friskoler. Der er blevet oprettet tyve af denne art siden 1972, Vestkysten 25/9 og Jydske Tidende, Haderslev 5/6, og der går 2.200 elever på disse skoler. Eigil Brinch, formanden for Skole og Samfund udtaler til Jydske Tidende, Kolding Avis, at den store tilgang skyldes, at mange forældre føler sig utrygge ved folkeskolen, 13/7. Og Kristeligt Dagblad karakteriserer friskolerne som sikkerhedsventilen i det danske skolesystem, 7/3. Berlingske Tidende hævder imidlertid, at regeringen overvejer at fjerne bevillingerne til anlægsudgifter for de private skoler, og dette vil medføre, at skolerne vil dø, 17/2. Statstilskudet til private skoler ændres med Beh. af 26/2 og 29/5-80.

Der er i skoleåret 1979-80 lagt planer om eller oprettet flere nye privatskoler, f.eks. skal der oprettes en Freinet-skole i Jylland, Aarhus Stiftstidende 30/3, en friskole i Åbenrå, Jydske Tidende, Åbenrå 2/4, en friskole på Djursland, Amtsavisen 11/1, i Tønder, Jydske Tidende, Tønder 2/12, og i Ålborg, Aalborg Stiftstidende 11/6. De private skoler får tit bred og positiv omtale i de forskellige lokalaviser, det gælder f.eks. den kristne friskole i Egebjerg, Vestkysten 14/8, lilleskolen i Svendborg, Morgenposten Fyn 16/12, og en friskole ved Kalundborg, Kalundborg Folkeblad 20/12. En række spørgsmål rejser sig i forbindelse med et tilskud til en privat skole på Frederiksberg, Johannesskolen. Denne skole har ifølge Berlingske Tidende 1/2 ventet i 25 år på at få et statslån bevilget. Skolen er nedslidt og må lukke, hvis dette lån ikke ydes. Kr. Albertsen har som medlem af socialudvalget på Frederiksberg støttet ansøgningen, men har som formand for Folketingets Finansudvalg forsøgt at stoppe den, 30/1 og 1/2 og Politiken 28/1. Sagen vækker stor opmærksomhed og får mange kommentarer. Kr. Albertsen beskyldes bl.a. for at være for smart, Ekstrabladet 1/2, og for stillingsmisbrug, Jyllandsposten 31/1. De radikale har så igen rejst sagen, og efter nogen debat bevilger Finansudvalget skolen et lån på 17 mill. kr., Politiken 12/4.

HØJ-, UNGDOMS- OG EFTERSKOLER

Folkehøjskolen er stagnerende, medens både ungdoms- og efterskolen er i vækst. Ifølge Højskolebladet har to højskoler indstillet sin virksomhed i 1979, i Nørre Nissum og husflidshøjskolen i Kerteminde. Fire nye er startet. Elevtallet har været svagt stigende, nr. 13, 1980. Ifølge Holstebro Dagblad skal der oprettes en pensionisthøjskole i Herning 28/7. Der er for lille tilgang til efterårskurset på Nørre Nissum Højskole, men stor søgning til efterskolen, 20/7, der bliver ikke en nordisk idrætshøjskole i Brønderslev, Nordisk Råd har afslået støtten, Aalborg Stiftstidende 28/8. St. Restrup Højskole har brugt en amtsbevilling til andet formål og får en næse af amtsrådet, samme avis 5/9. Sundhedshøjskolen bliver ikke påbegyndt i 1980, fordi UM ikke har bevilget penge, den vil sandsynligvis blive bygget etapevis, Vendsyssel Tidende 15/1. Og der bygges vindmøller ved Ubberup og Vallekilde højskoler, Kalundborg Folkeblad 11/1 og Sjællands Tidende, Slagelse 15/4.

Holbæk Amts Venstreblad citerer undervisningsdirektør Asger Baunsbak Jensen, der på Vallekilde har sagt, at det synes, som om højskolen ingen selvtilid har, højskolen må med i uddannelsesdebatten, 24/9. Og på højskolernes vintermøde siger han, at højskolerne må finde sin plads i det nye uddannelsesbillede, Kolding Tidende 10/1. MF Karen Høje Jensen, K., vil spørge UM, om det er rigtigt, at der gives statsstøtte til tre måneders kurser i socialisme og en 17 dages rejse til Sovjet. En højskolelærer svarer, at teoretisk set kan der oprettes kurser i så at sige alt, Vendsyssel Tidende 27/2 og Aalborg Stiftstidende 28/2.

Og Information oplyser, at med cirkulæret af 26/3 bliver der skåret ned på tilskudene til højskolerne. Der skal fra 1/1 foretages en begrænsning i antallet af lærerløntimer. Nedskæringerne vil også ramme landbrugsskoler, husholdningsskoler, ungdomsskoler og efterskoler. Cirkulærer udsendes herom 11/1 og 20/8 og en bek. 1/2.

Ungdomsskolerne har stigende søgning over hele landet og får bred omtale, først og fremmest i de lokale aviser. 85% af de unge i Hinnerup følger ungdomsskolen, Aarhus Stiftstidende 28/7. Der meldes om stor aktivitet i ungdomsskolen i Jernløse, Sjællands Tidende 30/8, i Horsens har ungdomsskolen et tilbud til de skoletrætte, Horsens Folkeblad. Sparebestræbelserne vil imidlertid også ramme ungdomsskolen, og den radikale uddannelsespolitiske ordfører Ole V. Jensen udtaler, at disse nedskæringer er et aftalebrud på det forlig, der blev indgået med folkeskoleloven, 25/8.

Efterskolerne har også stor søgning. En skoleinspektør hævder i Skive Folkeblad, at efterskolens elevtal stiger, fordi forældrene ikke kan klare deres børn, 29/7. Jyllandsposten oplyser, at der er skåret kraftigt i bevillingerne til efterskolerne, og dette vil ramme forældre med mellemindtægter, 22/8, bekendtgørelse af 10/7, tilskudet ændres igen 1/2-80. Og Kristeligt Dagblad oplyser, at Bertel Haarder, V, vil fremsætte et forslag om automatisk udløsning af støtte til efterskoleelever; den skal altid udgøre en vis procentdel af den samlede uddannelsesstøtte, 8/9.

LÆRERUDDANNELSEN

Der var færre ansøgere til seminarierne i efteråret 1979, Politiken 11/7, men ifølge

Information er der dog stadig 1500, der bliver afvist, 7/7. Nogle seminarier har større nedgang i antallet af ansøgere end andre, antallet af ansøgere er f.eks. det samme som foregående år til Gedved og Holbæk, men færre søger til Jelling, Horsens Folkeblad 10/7 og Kalundborg Folkeblad 4/7. I Berlingske Tidende hævdes, at det er adgangsbe- grænsningen, der har skræmt de unge, 5/7, medens Aalborg Stiftstidende mener, at nedgangen skyldes de høje optagelsesbetingelser og de unges pengemangel, 18/7. Ifølge Jyd- ske Tidende, Kolding Avis skylder de studerende ved Kolding Seminarium i gennemsnit 63.000 i banken, 30/9. Og Berlingske Tidende mener, at nedgangen betyder, at presset mod de lange studier er aftagende, og fastslår, at den ulige fordeling af ansøgere med- fører, at nogle af seminarierne i Århus og København må optage flere elever og op- rette 5 hold, 3/7 og 20/9.

Der er forsøg igang med læreruddannelsen i Hjørring, lærer- og pædagoguddannelse skal samkøres, Aalborg Stiftstidende 26/8. Dette forsøg får dog problemer p.g.a. spareplanerne, 14/5. Og der er forsøg i Haslev, Næstved Tidende 5/9, og på Jonstrup, hvor der søges at skabe bedre sammenhæng mellem uddannelsens forskellige dele og gøre lærerne bedre egnede til at være klasselærere, Frederiksborg Amts Avis 1/6.

Direktoratet for folkeskolen . . . har udarbejdet et notat vedr. den fremtidige lærer- uddannelse. Dette bliver drøftet med repræsentanter fra seminarierne på et møde på Hvide Hus i Køge, og der lægges op til en ændring af bekendtgørelsen. Ifølge planerne skal lærerne også lære at samarbejde, Politiken 20/11. LL er skeptiske over for planerne, de kræver længere uddannelse. Og SLL kræver på sit landsmøde en bedre uddan- nelse, Land og Folk 25/3.

UM udtaler ifølge Berlingske Tidende 30/3, at læreruddannelsen skal ændres. Læ- rerne skal i større udstrækning uddannes til at blive enhedslærere. Justeringen af ud- dannelsen skal træde i kraft fra 1/8-81, og seminarier skal nedlægges. Land og Folk oplyser, DLF vil have mere socialpædagogik ind i læreruddannelsen, 10/4. Og de stude- rende ved Silkeborg Seminarium erklærer, at deres uddannelse giver dem dårligere kvalifikationer, Midtjyllands avis 7/6.

Der er en konflikt mellem studerende, lærere og ledelse på Holbæk seminarium vedr. elevernes praktik på specialskoler. De studerende hævder, at der også er tale om kom- munikationsproblemer. Konflikten søges løst gennem forhandlinger på seminariet, Hol- bæk Amts Venstreblad 4/8 og 12/12. Ifølge Sjællands Tidende fortsætter debatten om et forbedret samarbejde, 17/12.

De studerende ved Tønder Seminarium kræver deres rektor suspenderet, hans kon- tor er besat, Berlingske Tidende 20/2 og Jydske Tidende, Tønder 21/2. Lærerne hævder desuden, at rektors ledelse er uforenelig med korrekt institutionsledelse, og at rektor har angrebet fire lærere bag deres ryg, Vestkysten 21/2 og Jydske Tidende, Tønder, 25/2, 27/2 og 29/2. Ministeriet beder om en redegørelse og vil kulegrave konflikten. DM oplyser ifølge Aalborg Stiftstidende 1/3, at det ikke er første gang, der er samarbejds- problemer i forbindelse med rektor H. Hedelykke Petersen. Fra ministeriet udtales, at man er meget indstillet på at få problemerne løst, Jydske Tidende, Tønder 5/8 og 21/3. Og samme avis oplyser den 7/5, at ministeriet har udnævnt en konsulent lektor Knud Nedergaard, der skal finde en løsning på samarbejdsproblemerne.

Spørgsmålet om fortsat bevilling til Det nødvendige Seminarium og Den frie Lærer- skole i Ollerup drøftes i løbet af vinteren 79-80. FM Chr. Christensen, Kr.F., angriber

læreruddannelsen på Det nødvendige Seminarium, og elever fra seminariet svarer og hævder, at uddannelsen er grundig, og at seminariet ikke bevæger sig væk fra åbenheden, Ringkøbing Amts Dagblad 12/9, Vendsyssel Tidende 2/10, Horsens Folkeblad 3/10. Berlingske Tidende oplyser 19/8, at Kr.F. ikke længere vil støtte Det nødvendige Seminarium, og Jyllandsposten oplyser den 23/8, at Venstre også overvejer et nej. UM oplyser til Politiken, at hun mener, at dette seminarium bør fortsætte til trods for den borgerlige kritik, 7/9. Og forstanderen for Den frie Lærerskole udtaler til Aktuelt den 19/2, at han ikke forstår den borgerlige kritik af støtten til Tvind og til denne lærerskole; 40 lærere om året kan ikke true folkeskolen.

DM tager afstand fra statsstøtten til Tvind, det er i strid med den hidtidige praksis om en læreruddannelse, Kristeligt Dagblad 19/3. Og ifølge Jyllandsposten er Folketinget splittet på spørgsmålet om tilskud, 22/3. Loven om støtte bliver dog vedtaget 23/4.

Og tilgangen til seminarierne for 80-81 er dalende, Jyllandsposten 23/6, og Berlingske Tidende mener, at de unge er skræmt fra lærerstudiet, 13/6.

TVIND

Aviserne indeholder også i 79-80 mange kommentarer vedr. skolerne i Tvind. Ifølge Berlingske Tidende og Jyllandsposten mangler Tvindskolerne elever og er igang med en landsdækkende hvervekampagne 3/7 og 4/7. Skolernes repræsentanter beskyldes for at trænge ind på privat område og hverve mindreårige. Poul Jørgensen fra Tvind imødegår imidlertid disse beskyldninger. Skolerne mangler ikke elever og trænger ikke ind på privat område, Jyllandsposten 2/7. Kampagnen vækker imidlertid så megen irritation i Ikast, at kommunalbestyrelsen indberetter sagen til ministeriet, og dette erklærer hvervekampagnen for ulovlig, Jyllandsposten 10/10.

Ifølge Aalborg Stiftstidende erklærer borgmesteren i Ulfborg-Vemb, at kommunen vil have mere styr på Tvindskolerne; de skal ikke være en dominerende faktor. Den første retssag mod Tvind refereres i BT og Jyllandsposten i august; en elev fra den rejsende højskole hævder, han blev knust af psykisk terror og vil have sine skolepenge tilbage, 14/8.

Og aviserne omgiver stadig Tvindskolernes leder med mystik. Ifølge Berlingske Tidende er han på forlænget ferie p.g.a. sygdom, 16/8. Politiken mener samme dag, han er fjernet fra ledelsen, og Information erklærer, at der kun er tale om formelle ændringer. Formiddagsaviserne anvender imidlertid ord som paladsrevolution og »Amdi« ud i kulden«, BT og Ekstrabladet. Politiken erklærer 18/8, at han stadig er aktiv, og Kristeligt Dagblad oplyser 25/9, at han er trådt ud af grundskolerådet.

UM svarer i august på angreb vedr. hendes tilsyn med Tvindskolerne. Hendes opgave er kun at føre tilsyn i henhold til loven, og Tvind skal i lighed med de andre private skoler nyde godt af friheden, Berlingske Tidende 25/8.

Og BT hævder med store typer, at de vil bryde hemmelighedskræmmeriet om Tvind. Formanden for bestyrelsen af det såkaldte »Fælleseje« er folkepensionist og fhv. tømrermester Svend A. Hansen, Middelfart. Denne bestyrelse har ansvaret for 75 mill., BT 8/9 og 13/9. Og Unge Pædagoger kritiserer i sit nr. 5 Tvindskolerne for at være luk-

kede og at have en apolitisk facade; denne kritik refereres i Berlingske Tidende og Politiken 21/9 og 22/9.

Sammen med den løbende kritik og mistænkeliggørelse er der i aviserne mange positive udtalelser om Tvind. Den afgående formand for højskoleforeningen K. E. Larsen udtaler, at højskolen har lært meget af Tvind, Aalborg Stiftstidende. BT citerer elever, der har sagt, at de pjekkede tiden væk i folkeskolen, men knokler på Tvind, 11/9. Og en skoleinspektør fra Fyn udtaler, at efter hans mening har Tvindskolerne fundet den ideelle forbindelse mellem håndens og åndens arbejde, Fyns Stiftstidende 22/2.

Samtidig planlægges der nye Tvindskoler rundt i landet, i Virklunde, Midtjyllands Avis 24/8 og i Åbybro. Der er dog debat derom i kommunalbestyrelsen, Vendsyssel Tidende 16/8, og ifølge Jyllandsposten vil fagbevægelsen i Ringkøbing amt ikke samarbejde med Tvind om en ny skole, 4/7.